

MUSEUM

Ons' Lieve Heer
op Solder

48

't Haantje

't Haantje 48, mei 2016 Nieuwsbrief van Museum Ons' Lieve Heer op Solder
Oudezijds Voorburgwal 38-40 1012 GD Amsterdam www.opsolder.nl

Klaar voor de toekomst

In diverse kranten heeft het bericht gestaan dat Judikje Kiers, directeur van Museum Ons' Lieve Heer Op Solder, de overstap heeft gemaakt naar het Amsterdam Museum. Museum Ons' Lieve Heer op Solder heeft veel aan Judikje te danken, zij heeft het museum voorbereid op de toekomst.

In 2008 kreeg ik een baan bij Museum Ons' Lieve Heer Op Solder gericht op fondsenwerving en donateurs. Er was op dat gebied veel werk aan de winkel. Het museum had zojuist 800.000 euro van de BankGiro Loterij gekregen voor het project 'Restauratie en Uitbreiding'. Judikje zag dat bedrag als vliegwiel voor andere aanvragen ter ondersteuning van de ambities die zij voor het museum had. En die logen er niet om. De zolderkerk zou de komende jaren niet alleen gerestaureerd worden maar ook een andere kleur en inrichting krijgen. En alsof dat nog niet genoeg was behelsde het plan een ondergrondse verbinding tussen het museum en het buurpand waardoor het museum twee keer zo groot zou worden. Om dit allemaal te financieren zouden er diverse aanvragen bij overheid, cultuurfondsen en private instellingen ingediend moeten worden. Ik begon dan ook meteen met het voorbereiden en schrijven van aanvragen.

Wat in 2008 begon als een fascinerend toekomstplan is in september 2015 realiteit geworden. Vers in ieders geheugen staat de opening van het nieuwe entreegebouw in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Máxima. Dit was letterlijk de kroon op de 'Restauratie en Uitbreiding', maar ook het startschot voor nieuwe projecten die het museum inhoudelijk op de kaart zetten.

Judikje laat ons, u, de duizenden bezoekers een geweldig museum na. Zelf gaat zij een nieuwe uitdaging aan en draagt aan mij de taak over, alles dat opgebouwd is tot bloei te brengen. Dat had ik in 2008 nooit durven dromen.

Birgit Büchner

Directeur Museum Ons' Lieve Heer op Solder

Co-Visit Tour Samen kennis creëren

Bezoekers die slecht ter been zijn kunnen vanaf mei ook genieten van de schoonheid van Museum Ons' Lieve Heer op Solder. Het oude gebouw met al zijn trappen en nauwe doorgangen mag dan een onneembare vesting lijken, dankzij de nieuwe digitale techniek van de Co-Visit Tour kunnen zij de schuilkerk toch 'betreden'. Zij doen dat vanuit het nieuwe entreegebouw, samen met een partner voor wie een trap meer of minder geen probleem vormt.

Ruim een jaar werkten Janine Huizenga en Andrew Bullen aan de ontwikkeling van deze virtuele tour. Het tweetal van *The Creative Cooperative* deed dat in nauwe samenspraak met tien ouderen en twee studenten en kreeg ondersteuning van technisch ontwikkelaar Edwin van Ouwkerk Moria. De Co-Visit Tour is iets nieuws; Museum Ons' Lieve Heer op Solder is het eerste museum dat ermee aan de slag gaat. Daarom duurde de invoering ook wat langer dan Huizenga en Bullen hadden voorzien. Tijdens tests bleek dat de verbinding met het wifi netwerk geregeld wegviel. 'Heel irritant' noemt Janine Huizenga dat. 'En zeker voor de wat oudere doelgroep, heel verwarrend.' De technische infrastructuur is inmiddels zodanig aangepast dat het digitale contact tussen de twee bezoekers steeds in stand blijft.

De dialoog tussen de twee bezoekers vormt de kern van de nieuwe tour. De meeste virtuele tours missen dat element; die zijn altijd maar op één persoon gericht. 'Tijdens de ontwikkeling hebben wij ontdekt dat mensen het met z'n tweeën veel leuker vinden', zegt Andrew Bullen. 'Door de dialoog wordt het een gedeelde tour en ook een gedeelde ervaring.'

Nieuw gedrag

Het begon met de vraag van het museum: kunnen jullie iets verzinnen waardoor mensen die het museum niet kunnen betreden, toch iets kunnen ervaren? Huizenga: 'Een heel open vraag en dat vonden we prettig; zo kregen we veel vrijheid. We wisten al snel dat we geen robots wilden gebruiken of mensen met een camera op het hoofd wilden uitrusten – daarbij gaat het vooral om de mediasensatie. We willen interactie, zodat mensen samen kennis creëren. Daardoor beklijft het museumbezoek langer.' Het massale gebruik van de mobiele telefoon wees als vanzelf de weg, vervolgt de ontwerper. 'Kijk eens om je heen: iedereen heeft tegenwoordig een smartphone. Die wordt op den duur ook onderdeel van museaal gedrag. Dus waarom zouden we het mobieltje niet gebruiken, vooral als sociaal medium? En: moet het in een museum altijd stil zijn? Of mag je er ook praten, kennis uitwisselen? Zo bedachten we ook dat we met dit nieuwe medium bepaalde mores kunnen doorbreken. Welk nieuw gedrag kunnen we creëren?'

Met alle vragen en ideeën gingen ze aan de slag, samen met twee kunststudenten en een groep 'actieve, cultuurminnende senioren'. In kleine workshops bedachten

ze gezamenlijk oplossingen. Ze oefenden ermee in twee verschillende ruimten van het Bijbels Museum. Wat de ontwerpers opviel, was de grote openheid en het lef van de ouderen. Veel van hun suggesties zijn terechtgekomen in het uiteindelijke resultaat.

Witte tafel

Huizenga toont op de tweede verdieping van het nieuwe entreegebouw de glimmend witte tafel met groot computerscherm, waarachter de 'blijver' plaats neemt en contact onderhoudt met de 'loper' die, gewapend met smartphone, aan de andere zijde van de Heintje Hoekssteeg is. Links ziet hij op een grote foto welke nieuwe ruimte zijn partner betreedt, rechts bieden kleinere schermjes de mogelijkheid om van video en audiotour gebruik te maken en bepaalde hotspots aan te klikken. Ook wordt in één oogopslag duidelijk waar in het complexe gebouw de ander zich bevindt. Ondertussen kunnen de twee met elkaar van gedachten wisselen over wat ze zien. Via de smartphone van zijn partner kan de achterblijver gericht naar objecten kijken. Dankzij de steeds scherper lens in mobiele telefoons ziet hij waarschijnlijk meer details dan de bezoeker van de schuilkerk, waar het bovendien wat donkerder is. Hij kan allerlei 'weetjes' doorgeven aan de ander, als een soort gids op afstand. Omdat het nog steeds om een prototype gaat, kunnen slechts twee gebruikers tegelijk gebruik maken van de apparatuur. Belangstellenden moeten zich dus wel aanmelden. Het is de bedoeling dat er na de nodige gebruikerstesten meer sets beschikbaar zijn. En Huizenga ziet al voor zich dat het systeem op termijn ook online gaat. 'Zodat iemand uit Australië kan inloggen en aan de hand van een buddy hier een tour door het museum kan maken...'

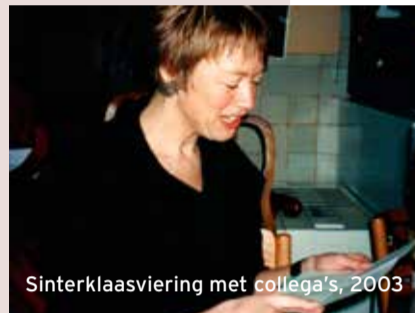

14 jaar Judikje Kiers

In september 2001 wordt Judikje Kiers directeur van Museum Ons' Lieve Heer op Solder

Personeelsuitje in Utrecht, 2001

Sinterklaasviering met collega's, 2003

Sinterklaasviering in de zolderkerk, 2004

Met hardhats tijdens een renovatie, 2008

10 jaar Judikje, 2012

Schenking Ciborie van Jan Stam en Henk Hoedemaker, 2013

Bezoek wethouder Kajsja Ollongren (van de bouw), 2014

Ledendag van de KRO in Nijmegen, 2002

Judikje met Bert Jonker, 2003

Judikje met gastconservator Dymph Vroom, 2006

350 jaar Hartman, 2011

Personeelsuitje Londen, 2012

Speech Judikje tijdens de inzegening, 2015

Groepsfoto tijdens de openingsweek: personeel met aanhang, 2015

Judikje met de heer en mevrouw Brenninkmeijer, 2003

Sinterklaasviering met collega's, 2005

Judikje met Peter Mookhoek (bij de opening van de tentoonstelling Van Doop tot Dood), 2004

Spirito Y Carne, 2006

Vriendenochtend, 2011

Jubileum Museum Ons' Lieve Heer op Solder, 2013

Opening Museum Ons' Lieve Heer op Solder met Koningin Máxima, 22 september 2015

Drie stemmen over Judikje Kiers

Een groter verhaal

Frans van der Avert

Ze kennen elkaar ruim 25 jaar. Eind jaren tachtig begonnen Judikje Kiers en Frans van der Avert hun loopbaan bij het Rijksmuseum: zij op de afdeling educatie, hij bij publiciteit. Ze werkten er ruim tien jaar intensief samen en gingen aan het begin van het millennium andere wegen, die overigens veel parallellen vertonen. 'Onze carrières gaan ook een beetje gelijk op', zegt Van der Avert.

En paar jaar nadat Judikje Kiers overstapte naar Museum Ons' Lieve Heer op Solder, verhuisde Frans van der Avert naar De Nieuwe Kerk en Hermitage Amsterdam. Beiden waren in die jaren intensief betrokken bij bouw- en verbouwplannen van 'hun' musea. Enkele jaren na opening van de nieuwe Hermitage Amsterdam begon Van der Avert als directeur van Amsterdam Marketing, terwijl Kiers kort na afronding van de restauratie en nieuwbouw van Museum Ons' Lieve Heer op Solder startte bij het Amsterdam Museum. Ondertussen bleven de twee goed bevriend en leerden ze veel van elkaar. 'Wij zijn nu ineens meneer en mevrouw Amsterdam.'

Goede netwerker

Van der Avert typeert Kiers als 'een zeer bevlogen vrouw die hard werkt – soms wel een beetje te hard. Perfectionistisch, ontpenend en heel erg *dedicated*. Ze is een buitengewoon goede netwerker en kan heel goed geld vinden. Ze heeft scherp gezien dat de verbouwing een groter verhaal is, dat niet alleen het museum maar de hele buurt raakte. Ze praatte én met de nachtclub én met de bisschop. Dat kan ze allebei.' Dankzij haar 'vastberadenheid en koppigheid om het niet op te geven' heeft ze de uitbreiding van het museum tot een goed einde gebracht. 'Het is lang proces geweest, met veel gedoe. Best zwaar. Maar ze heeft volgehouden. En ze

heeft alleen maar de hoogste kwaliteit nagestreefd – ook dat is bijzonder. Met heel veel respect voor iedereen die erbij betrokken was, heeft ze een product van heel hoge kwaliteit afgeleverd.' Tijdens dat intensieve proces zijn er vele momenten geweest die volgens Van der Avert van groot belang waren. 'Dat ze, na allerlei gedoe, uiteindelijk een contract had met een aannemer en kon gaan bouwen – dat was een grote opluchting. En dat ze geld kreeg van de BankGiro Loterij – toen ging ze zo ongeveer door het dak. En ja, natuurlijk ook het moment dat ze aan het eind van het hele verhaal daar samen met koningin Máxima stond...'

Grote passie

Als directeur van Amsterdam Marketing is Van der Avert blij met de 'kwaliteitsinjectie' die het vernieuwde museum in postcodegebied 1012 heeft gebracht. 'Het museum is een parel in dit gebied, dat al lang niet meer een louché Wallenbuurt is, maar ook door de komst van meer restaurants en andere bedrijven steeds verder vooruitgaat.' Daardoor is des te meer duidelijk geworden dat Museum Ons' Lieve Heer op Solder 'symbool van de tolerantie van Amsterdam' is. Van der Avert noemt dat typisch Amsterdams: 'Je mocht dan officieel wel niet katholiek zijn, maar weet je wat: doe het lekker achter de schermen, dan heeft niemand er last van. Dat soort pragmatisme is kenmerkend voor deze stad. Dat was, zeker in de zeventiende eeuw, redelijk uniek in de wereld hoor.' Dat Judikje Kiers nu directeur van het Amsterdam Museum is, is volgens Van der Avert een logische en mooie stap. 'Het museum is, samen met het Stadsarchief, het geheugen van Amsterdam. Het is de pols van de stad.' Een van haar taken is onderzoek te doen naar een eventuele nieuwe locatie, iets waaraan Judikje Kiers zich volgens haar voormalige collega met grote passie zal wijden. *The story goes on.*

Een zeldzame combinatie

Maarten Elsenburg

De twee bestuursleden die in 2001 uit de acht kandidaten een nieuwe directeur voor Museum Ons' Lieve Heer op Solder moesten kiezen, waren er snel uit. 'Die is het, die moet het worden', zeiden ze meteen nadat Judikje Kiers op gesprek was geweest. Waarom? 'Haar uitstraling. Ze is een charismatische persoonlijkheid, met een zeldzame combinatie van talenten en karaktertrekken.'

aan het woord is Maarten Elsenburg, die destijds lid was en in 2004 voorzitter van het bestuur werd. Hij herinnert zich dat hij samen met de toenmalige voorzitter nog het langst stilstond bij het feit dat de nieuwe directeur een protestantse achtergrond heeft. Was dat geen probleem voor een museum met een rooms-katholieke signatuur? Nee, dat was het niet. En dat is het in de jaren die daarop volgden ook nooit geweest, zegt Elsenburg. 'In de hele periode hebben de geloofsverschillen nooit gespeeld. Judikje heeft dat altijd heel zuiver gehouden. Ze heeft

zich heel goed ingeleefd in de rooms-katholieke wereld. Ze was daar net zo serieus mee bezig als met de normale zaken van het museum; het was een gewoon onderdeel van haar werk.'

Fantastische leerschool

De nieuwe directeur betoonde zich al snel ambitieus. Daaruit is niet alleen restauratie en nieuwbouw van het museum voortgevloeid, maar ook de samenwerking met het Bijbels Museum en het Amsterdam Museum. 'Als we daar niet voor gekozen hadden, waren we haar waarschijnlijk al eerder kwijt geweest.' Onder Kiers' leiding werd Museum Ons' Lieve Heer op Solder een stuk professioneler. 'Het heeft, zeker na de verbouwing, de uitstraling van een modern museum, geleid door een manager en niet – zoals in het verleden – door een conservator. Zij heeft er een bedrijf van gemaakt, dat veel beter op grond van cijfers beoordeeld kan worden. In het verleden deden cijfers er niet toe: als je geld nodig had om een schilderij aan te kopen, ging je naar een van de bestuursleden.' Haar periode bij het Rijksmuseum was 'een fantastische leerschool', zegt Elsenburg. 'Ze kende de procedures en had goede contacten met de overheid en fondsen. Daar heeft het museum van geprofiteerd. We hebben ook geluk gehad, bijvoorbeeld met een grote subsidie uit Europa en het startschot van de BankGiro Loterij. Maar dat geluk dwong zij ook af. Daarna kwamen ook andere geldschietters over de brug.'

Samenbrengend talent

'Ook meesterlijk' noemt hij de keus voor architect Felix Claus, die de nieuwbouw ontwierp. 'Judikje heeft architectuurgeschiedenis gestudeerd; dat moet je dan als directeur ook maar net in huis hebben. Ze is creatief, maar heeft ook altijd de kostenkant van het museum goed op orde gehouden. Dat toont haar veelzijdigheid. Ik heb zelden iemand meegemaakt die zo volledig het management beheerst, zowel de alfa- als de bètakant.' De museumdirecteur verlangde volgens Elsenburg het uiterste van haar mensen. 'Maar die deden dat graag voor haar. En ze verlangde trouwens ook van zichzelf het uiterste. Ze hanteert een hoog tempo en heeft weinig slaap nodig. Dankzij haar samenbrengend talent kan ze partijen bij elkaar brengen en houden. Nadat iemand drie keer dwars heeft gelegen, denk ik zelf weleens: zoek het maar uit. Judikje niet. Zij heeft geduld en denkt in scenario's: daardoor was ze nooit door dergelijke tegenslag overvallen.' In al die jaren was er 'een geweldige wisselwerking' met het bestuur. 'Wij hebben altijd als een blok achter haar gestaan. Dat heeft haar ook vleugels gegeven. Zij heeft dus ook wel geluk gehad met zo'n geweldig bestuur.' Of het museum zonder Judikje Kiers kan? Elsenburg hoeft niet lang na te denken. 'Judikje zou het slecht gedaan hebben als ze het museum van zichzelf afhankelijk had gemaakt. Zij heeft het museum klaargestoomd tot een goed bestuurbaar apparaat met betrokken mensen. Haar vertrek zal zeker pijn doen. Maar ja, tijden veranderen en het werk moet wel een uitdaging blijven.'

Een zinderende atmosfeer

Felix Rottenberg

Felix Rottenberg leidde de brainstormsessies die het begin vormden van 'de complete *make-over*' van het museum. Hij was met Judikje Kiers in contact gekomen via Stadsgoed, een dochter van woningbouwcorporatie Stadgenoot, die nauw betrokken was bij de renovatie van het Amsterdamse Wallengebied.

De prominente PvdA'er schetst de kracht van Judikje Kiers als volgt: 'Ze put uit een brede kring van Amsterdammers, ook als ze die niet kent, en weet deze mensen vervolgens op het juiste moment te mobiliseren. Ze onderhoudt het contact, ook als ze de mensen niet meer inschakelt. Ze is daarin heel precies en gedisciplineerd. Dat is belangrijk, want zo weet ze zich te omringen met een zich steeds uitbreidende kring van getrouwen.' Wie in een gecompliceerd stukje Amsterdam iets voor elkaar wil krijgen, kan niet zonder 'dat vreselijke woord' draagvlak, stelt Rottenberg. 'Er moest een soort zinderende atmosfeer ontstaan, waarin iedereen het idee krijgt: Ja maar, dit moet gebeuren! Daarvoor was veel geld nodig, allerlei vergunningen. Er moest een totaalplan komen. Zij heeft zich daaraan gecommitteerd – ook dat is haar kracht. Ze was niet zomaar eventjes een voorbijganger.'

Duidelijke visie

Judikje Kiers had een duidelijke visie. 'Zo'n groot veranderingsproces loopt vast zonder visie. Vervolgens moet je ervoor zorgen dat die visie geen geharnast plan is, maar

beïnvloedbaar is, zonder dat het een opportunistisch verhaal wordt. En vanaf het begin realiseerde ze zich: bij dit soort plannen moet je niet te bescheiden beginnen. Je kunt zo'n verregaande renovatie maar één keer doen.' Daarbij hield Judikje Kiers het belang van de functie en de symboliek van de schuilkerk steeds goed voor ogen. Felix Rottenberg wees daar ook op tijdens een van de feestelijke ontvangsten die aan de officiële opening voorafgingen. Terwijl het aantal vluchtelingen in ons land stijgt, groeit het belang van een verdraagzame plek als Museum Ons' Lieve Heer op Solder alleen maar. Dat die plek nu veel beter – en door meer mensen – te vinden is, vindt Rottenberg grote winst. 'Het museum was in zijn opzet wel heel erg verborgen; ik wist zelf ook nauwelijks van zijn bestaan. De verborgen diamant is nu heel duidelijk zichtbaar. Daardoor heeft tegelijk het eenzijdige gebied van de Wallen een tegenwicht gekregen. Dat blijkt uit stijgende bezoekerscijfers: toeristen en Amsterdammers ontdekken steeds meer dat er iets unieks op de Wallen zit.'

Vrijwilligers gezocht

Sinds de opening van het vernieuwde Museum Ons' Lieve Heer op Solder weet een groeiend aantal bezoekers het museum te vinden. Een prettige en persoonlijke ontvangst door betrokken medewerkers is in onze ogen onmisbaar voor een geslaagd museumbezoek. Om dat te realiseren zoeken we ter ondersteuning van ons team Interne Dienst, enthousiaste vrijwilligers in Museum Ons' Lieve Heer op Solder. We zijn op zoek naar vrijwilligers die op verschillende plekken als gastvrouw of gastheer in het museum informatie en service aan bezoekers geven, zoals in de proloogruimte bij de uitgifte van de audiotour en in de zolderkerk van het museum. Vrijwilligers worden ingewerkt door de medewerkers interne dienst en educatie. De Vrienden zijn bij uitstek dé ambassadeurs van Museum Ons' Lieve Heer op Solder!

We vragen

Het museum vraagt van vrijwilligers een beschikbaarheid van minimaal een halve dag per week en verantwoordelijkheidsgevoel voor de taken en afspraken die we met elkaar maken. Aangezien een groot deel van de bezoekers aan Museum Ons' Lieve Heer op Solder afkomstig is uit het buitenland, is beheersing van één of twee moderne talen belangrijk.

Reageren

Enthousiast geworden en beschikbaar? Stuur dan per e-mail een motivatiebrief naar t.v.mansfeld@opsolder.nl.

Absoluut geen standaarddirecteur

Medewerkers van Museum Ons' Lieve Heer op Solder zullen Judikje Kiers node missen. Welke eigenschap vooral? 'Haar enthousiasme. Ze was altijd zo enthousiasmerend dat je voor haar en voor het museum een stap extra zette', zegt Trees van Mansfeld, medewerker educatie. De directeur was wat dat betreft een groot voorbeeld. 'Judikje werkte keihard. Hoewel ze vaak zei dat wij dat voorbeeld niet

hoefden te volgen, deed iedereen het toch. We namen haar enthousiasme over.' Ook haar positieve kijk werkte aanstekelijk. 'Hoe lastig soms ook, het lukte haar altijd om naar de lichtpunten te kijken. Of het nou over vertragingen in de bouw ging of iets in mijn eigen werk, ze keek naar wat wél goed ging. Ik kwam altijd vrolijk uit een gesprek met Judikje. Als ik vooraf iets niet zag zitten, dacht ik na het gesprek: we gaan ervoor!

En dan is er natuurlijk haar gave om met iedereen persoonlijk contact te onderhouden. Opeens kon er een appje binnenkomen met de vraag: hoe ging het eindexamen van je zoon? Ze vergat geen enkele verjaardag en improviseerde op die dag steevast een mooie toespraak. 'Altijd een persoonlijk woord, voor de vuist weg. Absoluut geen standaarddirecteur.'

Digitale nieuwsbrief

Vanaf deze zomer verstuurt Museum Ons' Lieve Heer op Solder vier keer per jaar een digitale nieuwsbrief. Wilt u de nieuwsbrief ontvangen? Ga dan naar www.opsolder.nl/nieuwsbrief of stuur een mail naar communicatie@opsolder.nl.

Museumcafé actie

Tegen inlevering van deze bon ontvangt u een gratis drankje bij een lunchgerecht in het museumcafé!*

* Deze actie is geldig t/m 31 juli 2016 bij aankoop van een lunchgerecht, 1 bon/consumptie per persoon.

Ja, ik word vriend van Museum Ons' Lieve Heer op Solder en steun het museum voor

€ 30 per jaar

Een hoger bedrag, namelijk € _____ per jaar

Naam _____

Adres _____

Postcode en woonplaats _____

Telefoonnummer / e-mail adres _____

Handtekening _____

Stuur deze bon op naar: Museum Ons' Lieve Heer op Solder
Oudezijds Voorburgwal 38-40, 1012 GD Amsterdam
Vrienden van Museum Amstelkring rek.nr. NL78INGB0004980924

FONDS 21

Provincie Noord-Holland

A M
O M
D O

Katholieke Stichting ter bevordering van Welzijnswerk

Colofon

Redactie: Bert van de Kruk, Birgit Büchner
Eindredactie: Emke Prakken, Trees van Mansfeld
Vormgeving: Studio Berry Slok
Druk: Drukkerij Tesink
Foto's: Museum Ons' Lieve Heer op Solder, tenzij anders vermeld

Overname van teksten of delen ervan is slechts toegestaan met bronvermelding en/of schriftelijke toestemming van het museum.
© Museum Ons' Lieve Heer op Solder

